

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši števil. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Lavoslav Novak. — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsak petek
: ob petih zvečer :

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četr strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje petičvrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vrača jo

Boji v Albaniji.

Pri Draču so dne 23. februarja naše čete premagale Italijane in Essadove najemnike, katerih je bilo okoli 10.000. Naši bataljoni so se polastili zadnje sovražne predpostojanke vzhodno od Bazar Šijaka. Manjši oddelki so pa dopoldne prekoračili reko Arzen. Potem so naši vrgli italijansko brigado Savono iz močno utrjene glavne postojanke. Neki drugi naš oddelek je pa isti čas vzel z naskokom 10 km južno od Drača zgrajeno utrdbo pri Belem Kamenu. Sovražnik je popustil svoje jarke deloma v begu in se je umaknil za obrambni obroč Drača.

Dne 24. februarja so naši obstreljevali naprave v pristanišču Drača, ko so se Italijani odpravljali na pot. Uspešno so motili s streli vkrcavanje italijanskega moštva in vojnega orodja. Nastopile so nekatere sovražne bojne ladje, pa brez uspeha. Naši so vjeli 11 italijanskih častnikov, zaplenili 5 topov in jedno strojno puško.

Italijane in Essadove pristaše so naši vrgli na neko ožino, katero dela 12 km dolgo jezero, raztezajoče se vstric z jadransko obaljo.

Dne 25. februarja so naši prodrli do zemeljskih ožin vzhodno in severno od Drača.

Drugi dan dopoldne je vdrl neki naš oddelek v ognju italijanskih ladjinskih topov čez severno zemeljsko ožino in prišel do Portesa, ki je oddaljen od mesta 6 km. Čete južno od mesta so še zadrževali sovražni topovi z ladij. Nekateri oddelki so pa prebredli in preplavali morje in prišli zvečer do mostu pred mestom, kjer so vrgli italijanske zadnje straže.

Dne 27. februarja zjutraj ob zori je vdrl en avstrijski bataljon v goreče mesto Drač. Italijani so še streljali z ladij, ko so pa videli, da nič ne opravijo, v neredu poskakali na ladje in odpluli. Mesto je bilo zažgano z granatami z obeh strani

in mogočni stolpi dima so se dvigali kvišku. Narejene je bilo mnogo škode, ker so ulice Drača tesne. Pten naših čet v Draču znaša 23 topov, med njimi 6 obrežnih topov, 10.000 pušk, mnogo topniškega streliva, velike zaloge prateža in 17 jadrnic in parnikov.

Zgornja in srednja Albanija sta tedaj v avstrijskih rokah.

Naši gradé v Albaniji nove ceste, za delo rabijo ruske vjetnike, katerih je več tisoč.

Naši letalci so napravili napad na Valono, kjer so z metanjem bomb ubili 80 oseb.

Drač.

Drač ima čedno, proti jugu odprto pristanišče, ki je največje v Albaniji. Sicer je pa vse mesto revno gnezdo z 250 hišami in 7000 prebivalci, med katerimi je 1500 Ciganov. Pač pa ima mesto slavno zgodovino. Za njega lepoto so skrbeli Rimljani: Caesar, Pompej in Avgust. V sedmem stoletju so kraj zasedli Slovani, Bolgari, potem Bizantinci, Benečani, Srbi in Albanci.

V teku dveh mesecev je Kóveszova armada zasedla zgornjo in srednjo Albanijo. Zdaj gre nad spodnjo Albanijo in kmalu bo trčila ob sovražnika pri Valoni, kjer bo treba pometati v morje zadnje italijanske ostanke, ki se še potejujejo na vzhodni obali Adrije za „mare nostrum“. Veljava avstrijske monarhije se je ondi zelo povzdignila. Kóvesz se ne more odrekati velike zmoglosti. Kaj pomaga Italijanom, če se hvalijo, da so srečno odpeljali iz srednje Albanije vojaštvo in vojno gradivo, ko so pa vendarle morali bežati!

Italijansko bojišče.

Zjutraj dne 22. februarja so naši napravili napad s topovi in bombami proti italijanskim

postojankam na Mrzlem Vrhu. Na jednom krilu so vdrl v sovražne črte. Pri Pevmi je bil napad na Italijane dne 23. februarja. Italijani trdijo, da so naši metali vanje dušljive, plinaste bombe. Bojišče je zapadel sneg.

Lahi se hvalijo, da so imeli v bovški kotlini in pri Pevmi uspešne napade, kakor tudi na gori Sv. Mihaela. Resnica pa je, da so bili pri teh napadih krepko odbiti. Drugače so bili celi teden le mali spopadi. Bolj živahen pa je bil ogenj laškega topništva dne 28. februarja popoldne proti oddelkom goriškega obmostja in proti Dobrdoški planoti.

Razdejanja na Goriškem.

Lah še vedno obstreljuje Gorico in okolico po načrtu. Na Goriščku je granata razbila vodno napeljavo iz Kromberga, ranjeni so bili en vojak in dve ženski. — Na Bukovico pri Renčah je padlo šest 30·5 cm granat. — V Podgori je le nekaj hiš blizu šole ostalo nepoškodovanih. Vse druge hiše so močno razdrte in večinoma v razvalinah. — V Solkanu so granate podrle dve hiši blizu župne cerkve. Poškodovale so cerkveno streho, zdrobile vsa cerkvena okna, ubile štiri osebe in zasule štiri konje. Tudi na Solkan lete vsak dan granate.

Hudo so razdejane hiše po slovenski občini dobrdoški. Z daleč nosečimi topovi obstreljuje sovražnik hiše, ker vojakov, ki so dobro skriti, doseči ne more. Hiše okoli župnišča v Dobrdobu so močno poškodovane in nekatere popolnoma porušene. Od zvonika štrli nekaj kvišku, kar ni zvoniku podobno. Lah sploh rad strelja na zvonike, ker misli, da tam blizu cerkve v župnišču najbrže biva višje poveljstvo. Leva stena cerkve je sesuta in zato je notranost cerkve le razvalina. Tako so razdejane tudi hiše doli proti Trziču. Lesovje od ostrejšja, kar ga je še ostalo, so naši pospravili v ozadje bojne črte. Velika in lepa

PODLISTEK.

Kako sem se klatil.

Resnična zgodba g. Jerneja. (Dalje.)

Dalje se je vlekla ta zgodba po veliki cesti, ker ni bilo stranskih potov. Ko ni bilo daleč na okoli ničesar, kar bi moglo koga zanimati, sem počkegetal konja in spravlil zgodbo za pol ure dalje v teku, dokler nisem došel trope krav, ki so jih gnali s paše domov fantiči na mršavih bosih konjih. Napravili smo tekmo, v kateri so se dobro obnesli. Brez sedla, držeč se z levico grive, so bili kljuseta z dolgo šibo po nogah in skakali vstric mene kot kozaki. Potem pa sem začel z najstarejšim, devetletnim rokomavhom pogovor. Predstavil se je za Poljaka, ki so v malem številu doma v bližnji rusinski vasi. Potožil mi je, da se mora v šoli učiti samo rusinsko in povedal, da si je kupil poljski abecednik in se sam učil poljščine, svojega materinega jezika. Vsled gospodarskih opravil pa ne more dosti časa v to uporabiti, ker je edini sin vdove posestnice. Čudno, kako celo otrok v malozavedni rusinski vasi čuti narodnostno prikrasjevanje in ljubi materin jezik, v sramotilen zgled vsem, ki katerokoli ljudstvo na njegovih pravicah prikrasjujejo in zraven lažejo, da je narod s tem zadovoljen; duše kradejo in trde, da je tako zanje bolje.

Z večerom vred prijaham na postajo. Ogledujoč železniške naprave naletim za vrbovim

grmom na vojaškega delavca, ki si greje konzervo ob ognju. Ker ima obrta ušesa in ne nosi pajsov, ga ostro pokaram, zakaj se ne drži postave očakov. Milo me pogleda in začne pripovedovati zanimivo zgodbo življenja: s pajsi in brez pajsov. Ker pa zgodba ni krščanska, jo mora moja zgodba molče preiti in začeti drugo zanimivejšo zgodbo dneva.

Nakladanje voz je šlo tako počasi od rok, da sem sklenil poiskati miren kotiček v kateri bližnjih hišic, ko me pokliče Špiritus, ki je že našel kot v hišici matere omenjenega fantiča. Vdova je ravno kurila grmado iz koruznih stebel in bičevja; tudi tu imajo gozde le Judje in veleposestniki. Vsedem se na klop in skušam razgibati vdovo v razgovor. Pa je očitno slabe volje, menda zato, ker ima premalo kuriva. Vržem konec cigare, vžigalico, s katero sem našel novo, in ša dva polomljena zobotrebca v peč. A tudi to ji ne izboljša razpoloženja, dasi zahvalno pokima. Naslonim se na kolena, potegnem glavo med rame in premišljujem bridkost ločitve. Tedaj pa, ko se je že lotevala dolgočasnost moje resnične zgodbe, zaropotajo v veži škornji, vrata zaječe in se odpro, in ko dvignem trudno glavo, opazim samega gospoda kaprola od bojne pošte, ki je imela na drugi strani veže svoj urad. Stoji sredi sobe, guglje se, zija, mežika in molči. „Kaj bi pa rad, prijatelj?“ — „Kaj? Kaj pa bi ti rad? A?“ — „Če vas jaz vprašam, ste mi dolžni dati odgovor!“ — „Oho! Poglej ga no! Kako je napihnjena ta žaba!“ Loti se me nevolja. Videl in duhal sem, da je pijan, in moj Špiritus bi moral izgubiti ves respekt pred mojo častitostjo in ob-

lastjo, če ne prisilim predrznega robavska k zadostilnemu odgovoru. Toda ta se je naveličal stati, primajal se je v sobo sedet in, ker je bila v ta namen najprimernejša moja klop, se prime te, da bi se varno vsedel k meni. Tega pa iz častnih ozirov ne morem dovoliti. „Vi! Kaj hočete tu?“ — „Jaz sem tu doma.“ — „Tu sem zdaj jaz! Glejte, da takoj izginete ven.“ — „Ja, kdo pa si ti, da si upaš tako govoriti s samim kaprolom? A?“ — „Grozno! Tepec! Pijanec! Jaz sem častnik na stotniški stopinji. Marš!“ Kaj še. Smola se zdaj res vsede k meni in sopiha vame svoj žganjarski smrad. „Ti boš meni pravil, da si oficir, ko še nobene zvezde nimaš.“ „Pravim, da se izgubite ven!“ „Tebi že ne, prismo! Neznosno. Špiritus ne ve, ali naj se smeji ali naj popade pijanca. Jaz vstanem, popadem sitneža za ramo in ga skušam vreči ven. Iztrga se mi in sede nazaj ter zakriči: „Kaj, jaz, da sem svinja, lump, pes? Ti me boš tako zmerjal?“ Sitnež je tudi zloben; oponaša mi žalitve, ki jih nikoli ne rabim in se z lažjo izkuša opravičevati. „Kaprol, vi ste aretirani in ostanete tu, dokler ne pride po vas patrolja. In vi (Špiritus), hitite k trenu in naznajte, da naj prideta dva moža z nasajenim bajonetom takoj ponj.“ Komaj se zapro vrata za Špiritusom, ko aretiranec izpremeni svojo politiko. „Jaz moram iti ven, k svojemu gospodu.“ — „Ostanete tu, do prihoda patrolje!“ Primem ga za rokav in vržem nazaj na stol. „Jaz sem nedolžen. Godi se mi krivica. Nisem Vas poznal.“ Zopet ga potisnem nazaj. V tem vstopi naš desetnik s patroljo, rudeč od veselja, da bo lahko pokazal

občina dobrdobska je tedaj tako rekoč izginila. Na Dobrdobski planoti prebivajo sami Slovenci, razun male občine Sv. Martina, ki je bila pred nekoliko leti še slovenska, pa se je potem toliko pofurjanila, da ima sedaj šolo in dušno pastirstvo italijansko.

Rusko bojišče.

V Galiciji in Voliniji je zadnji teden velik sneg oviral vsako gibanje vojske. Na nekaterih krajih je padel sneg kar 3 metre visok. Na severnem delu bojne črte so bili živahniji topniški boji in na nekaterih krajih praske med poizvedovalnimi četami. Rusi trdijo, da so odrezali neki nemški oddelek s 150 možmi in dvema častnikoma, vojaštvo so uničili in nemški jarek zasuli. Nemška letala so pa metala goreče cunje na vas Hmje-lovko, severno od Bučaja. Veliko nemških letal je priletelo na več krajev bojne črte pri Rigi, kjer so metala bombe. Dva Zeppelinova zrakoplova sta prišla severno od Dvinska.

Car je zopet prišel na bojišče in se name-rava tu dlje časa muditi.

Nemčija v bojih na zapadu.

Listi poročajo, da stoje na bojišču proti Francozom tudi avstrijski možnarji. Metali so v trdnjavo Belfort zadnje dni 800 kg težke kroglice. Obstreljevanje je bilo tako strašno, da so se tresle hiše daleč na okoli. Naši možnarji so veliko pripomogli k zmagam na vseh bojiščih.

Pariški listi pišejo, da so Nemci zato pričeli s silno ofenzivo, ker hočejo svoje ljudi z zmago navdušiti pri najetju novega vojnega posojila.

Na desnem bregu Moze so Nemci dne 24. januarja dobro izrabili zmago na več straneh. Vzeli so nekaj utrjenih vasij v okolici. Izgube Francozov so bile zopet težke, izgube Nemcev pa ne previsoke. Število francoskih vjetnikov se je pomnožilo na 10.000. Francozi so v svojih poročilih ta dan priznali, da so umaknili svojo črto na dveh krajih. Poslali so pa iz južne Francije proti severu, kjer je nevarnost, velike čete na pomoč.

Okoli mesta Verduna je na obeh bregovih Moze zelo mnogo močnih, modernih utrd. Dne 25. februarja popoldne je močno oklopno utrdbo Douaumont, severno od Verduna, z naskokom vzel brandenburški pešpolk št. 14. Douaumont leži na 388 m visokem griču, zato je zavzetje te utrdbe velikega pomena.

Nemci so naglo, ne da bi bili Francozi slutili, zbrali pri Verdunu veliko moč. Še celo premotili so Francoze s tem, da so napravili napade tudi na drugih točkah, kjer resno niso mislili prodirati.

nad tem tujim nasilnežem svojo oblast. „Jaz ne grem nikamor. Ta-le se laže“, reče aretiranec, kažoč na me. Pok! bums! udari in sune naš desetnik. „Klada, se boš naučil manire pri nas!“ „Krivica! Nasilje! Tepejo me! Pan kontrolor! Pan kontrolor!“ (Bil je Poljak). „Boš tiho, guncvet!“ pristavi naš, mrko zroč na poštarja, s kolbo pa ga skrivoma poboža po rebrih in boku. Tedaj obrne nova oseba tega pozorišča pozornost naše zgodbe. Bosi in skriti, odeti v črne hlače in belo srajco, majhni sicer in drobni po postavi mesa, veliki po duhu, so prodrli skozi vrata med gnječo — sam pan kontrolor, najvišji poveljnik aretiranega in vseh poštarjev v tej hiši. Videvši svojega podložnika v tuji oblasti, se takoj potegnejo za svojo sodno pravico in odločijo, naj patrolja odide, aretiranega kaprola bodo pa jutri zaslišali. Toda to pot niso imeli uspeha. Naš desetnik se še ozrl ni nanje, ampak zgrabil je aretiranca, ki je dobil v navzočnosti pana kontrolorja nov pogum in izkušal uiti, za vrat, jaz pa sem potisnil roke v žepe, stopil pred pana in ga vprašal skozi nos: „Prosim, s kom mi je čast govoriti?“ Na ta način se je zgodba razvijala še deset minut dalje, glasovi so se množili in njih moč se je stopnjema dvigala in krepila, dokler nisem jaz kot najvišji te vesele in zabavne družbe odločil najvišjim in najmočnejšim glasom: „Pan kontrolor v jaslice, patrolja s kaprolom v tičnico! Marš!“

(Dalje prih.)

Razširjajte „Gorenjca!“

Zato ravno pri Verdunu Francozi na napad niso bili pripravljeni. Ogenj topov je bil na tej točki tako strašen, da kaj takega še ni bilo na francoskem bojišču.

Na planoti Woewre se je zrušil francoski odpor na celi bojni črti. Francozi so se umaknili in nemške čete so šle za njimi.

Dne 26. februarja je bil odbit napad Angležev pri Yzeru. Francozi so poizkušali nazaj dobiti oklopno utrdbo Douaumont, pa so bili krvavo odbiti. Število francoskih vjetnikov se je zvišalo na 15 tisoč. Na Flanderskem so nemška letala metala bombe na tabore sovražnih čet. Francozi so pa metali bombe na Metz in ubili 7 vojakov in 8 civilistov ter poškodovali nekaj hiš. Eno francosko letalo je bilo sestreljeno in 2 stotnika sta bila vjeta.

Verdun.

Mesto Verdun leži na višini (237 m) in skozi mesto teče v več rokavih reka Moza. Okoli mesta so obraščeni griči, ki so vsi utrjeni. Dalja vseh utrdb okoli mesta znaša 43 km. Pri mestu je važno križišče železnic. Iz Verduna v Metz je 55 in v Pariz 277 km. V Verdunu je veliko oklepni stolpov in modernih topov. Najbrže bo vseh topov nad 1000. L. 1870. se je Verdun podal Nemcem dne 8. novembra po dolgem obleganju.

Naskoki Nemcev na Verdun so strahoviti. Vsi prebivalci so pobegnili iz mesta. Z obeh strani buče topovi. Nemci so tu spravili skupaj četrt milijona mož. Tudi elitne čete Mackensenove so iz Srbije došle pred Verdun. Dolgi vlaki ranjenecv prihajajo v Lyon. Nemci so doslej vjeli pred Verdunom 288 častnikov in 17.575 mož ter zaplenili 78 topov in 86 strojnih pušk. Od Yperna do Verduna je francoska fronta večkrat vdrtla.

POLITIČNI PREGLED.

Rusija.

Opozicija v dumi je postala navdušena za novo vlado. Zbornica je soglasno pritrdila izvajanjem ministrskega predsednika Stürmerja in mornaričnega ministra Grigoroviča glede priprav za vojno. Opozicionarci so sicer ostro kritizirali prejšnje vlade, izrekli so se pa za to, da hočejo sedaj od junakov pokazano pot žrtev nadaljevati do konca. Vojni minister Polivanov je izjavil, da se ruske čete na vseh frontah neumorno pripravljajo za večje naloge. Armade so izpopolnjene in streliva je vedno več. Nemčija ima glede drugega materijala pač premoč, a ruski človeški materijal je nelzcrpljiv.

Iz Kavkaza.

Ruske torpedovke so potopile ob maloazijskem obrežju v Črnem morju 13 turških jadrnic. Rusi zasledujejo Turke zapadno od Erzeruma. Kozaki so zadeli v gorah na oddelek turške pehote in topništva. Pehoto so razkropili, zajeli so tri poljske topove in veliko municijskih voz.

Poroča se, da se je zadnjih bojev v Armeniji vdeležil tudi general Ruski, ki bo sedaj prevzel vrhovno poveljstvo na severni bojni črti.

Perzija.

Rusi so zasedli v Perziji mesto Kermanšah, ki šteje 35.000 prebivalcev. Od kraja Kut-el-Amara, kjer so Angleži v precepu, so odaljeni še 250 kilometrov. — Rusi so prijeli v Teheranu turškega poslanika in so dovolili njemu in družini, da se sme vrniti domov.

Romunija.

Rusija je odpoklicala iz Bukarešta svojega vojaškega atašeja, ker je napačno poročal o položaju v Romuniji.

Amerika.

Zaradi prevoznje Amerikancev na trgovskih ladjah so nastopili demokratje proti Wilsonu, češ da naj se Amerikanci na takih ladjah, ki so obo-rožene, nikar ne vo-ijo. Wilson je pa odgovoril, da bi bilo to zoper čast ameriškega ljudstva, ko bi se sklenile take omejitve.

Japonska.

Ruski veliki knez Jurij Mihajlovič se je povrnil iz Tokija v Petrograd, kjer je poročal carju, da je glede vojaških dobav na Japonskem dobro opravil. Rusija hoče kupiti od Japoncev štiri križarke, katere je ta zaplenila v zadnji vojni z Rusi.

Egipet.

Nekaj turških čet je udrlo čez prekop v Egipet, pa so jih Angleži zapodili nazaj, ko so dobili po železnici iz Kaira pomoč.

Norveška.

Nemčija in Rusija sta odpoklicali iz Norveške svoja poslanika.

Portugalska.

Portugalci so zaplenili v Taju 35 nemških ladij in razvili na njih portugalsko zastavo. Nekaj nemških kapitanov je vložilo ugovor, pa niso nič dosegli.

Črnogorska vlada. Črnogorsko vlado predstavljajo zdaj princ Mirko in trije ministri, ki so še ostali v Črni Gori. Te dni je ta vlada z dovoljenjem avstrijske vlade izdala zanimivo izjavo, v kateri pripoveduje, iz kakšnih vzrokov in na kakšen način je prišlo do tega, da so Črnogorci prosili za mir in predali orožje. — Zanimiv je ta-le slučaj. Črnogorska vlada je naprosila avstrijsko vlado, da naj odpošlje kralju Nikolaju potom španskega poslanstva na Francosko neko pismo, tičočče se mirovni obravnava. Francoska vlada je pa napravila take ovire, da kralj ne more dobiti pisma v roke.

Z Nemčijo ne vojne! Italijansko ministristvo je soglasno sklenilo, da naj Italija Nemčiji ne napove vojne. Tudi v zbornici je večina za to, da naj se z Nemčijo poizkuša izhajati brez vojne. Avstrija bo zaradi tega znabiti nekoliko bolj pritisnjena in bo treba našim junakom še večjega poguma.

Naša industrija na Balkan. Industrijci Nemčije, Avstro-Ogrske in Bolgarije so napravili akcijsko družbo za razširjanje industrije na Balkan.

Italijanska kupčija. Znano je, da je Avstrija obljubila Italiji del slovenskih dežel, ako bi bila ostala ž njo v zvezi. Toda koncem aprila lanskega leta je Italija sklenila zvezo z nasprotniki Avstrije in ti so ji obljubili kot odškodnino zemljo v Dalmaciji, Istrji, Primorju in spodnji Koroški. Stvar se bo zasukala. Ako Bog da, po vojni Italija ne bo imela nobenega Slovenca več v svojih hinavskih krempljih.

Sad vojne. V pruski deželni zbornici je rekel minister, da bo Nemčija na vsi črti zmagala še-le tedaj, ko se pomnoži število rojstev. Treba tedaj pričeti boj proti spolnim boleznim in vzdramiti ljudstvo, da kmalu najde pravo pot, ker je to življensko vprašanje prve vrste.

Varšava. S slavnostnimi obhodi po ulicah so se v Varšavi obhajali spominski dnevi poljskih narodnih vstaj. — Iz Varšave se je izselilo v Rusijo okoli 200 tisoč prebivalcev. — Pri sodnijah v Poljski, kakor poroča „Kownoer Zeitung“, je zavladala nemščina. Sodniki se poslužujejo tolmačev, izdajajo pa nemške razsodbe.

Kje je D'Annunzio? Znani italijanski pesnik D'Annunzio, ki je veliko kriv sedanje vojne z Italijo, je bil baje v zrakoplovu prišel gledat, kakšna je Ljubljana. Ko je bil njegov zrakoplov napaden od naših strojnic, mu je kroglica oplazila nos in desno oko in sedaj ga zdravijo na kliniki v Benetkah.

Kaj pravijo Angleži o koncu vojne? Angleški ministrski predsednik Asquith je rekel v zbornici: „Meča ne bomo prej vtaknili v nožnico, dokler Belgija in Srbija ne dobita nazaj vsega, in še več kot vse, kar sta žrtvovali, dokler Francija ne bode dosti zavarovana proti napadu, dokler ne bodo postavljene pravice malih narodov na dober temelj in dokler ni popolnoma uničeno vojaško gospodstvo Prusije.“ Sledilo je besedam viharno pritrjevanje zbornice. Jako ostro je v zbornici proti Nemčiji govoril zastopnik delavcev, poslanec Welsk, ki je rekel, da bi bilo prezgodaj govoriti o pogojih miru, dokler Nemčija ne prizna svojih hudodelstev.

Pred Solunom. Čveterosporazum ima pred Solunom 300.000 mož, določijo jih baje še sto tisoč. Nekaj vojakov je čveterosporazum izkrcal v pristanišču na Patrasu.

Kaj pomaga Nemčiji k zmagi? 1. Veliki topovi. 2. Podmorski čolni. 3. Edinost nemškega naroda. 4. Občna izobrazba. 5. Razvita industrija in tehnika. 6. Gotovi cilji v politiki. 7. Gibčnost nemškega cesarja. 8. Zeppelinii.

Zeppelin. Zrakoplovstvo napreduje z orjaškimi koraki po vseh deželah. Posebno velja to o Nemčiji. Na tisoče delavcev izdeluje ondi zrakoplove noč in dan. Skoro vsak dan kak Zeppelin dela vožnje za poiskušnjo. Nemško zračno brodogve šteje brez Parsivalovih zrakoplovov že mnogo nad 100 enot.

Rdečkar za vojno. Belgijski vojni minister je postal socijalni demokrat Van der Velde.

Angleške kolonije. Angleški kolonijalni minister je izjavil, da bo začel uporabljati v večji meri čete iz zahodne Indije. Angleško cesarstvo razpolaga s sedmimi milijoni kolonijalnih vojakov.

Potopljene francoske ladje. Francoska pomožna križarica „Provence“ je vozila vojaštvo v Solun in imela na krovu 1800 mož. Torpedirana je bila in se je potopila. Doslej so rešili iz vode le 862 mož. — Nemški podmorski čolni so potopili pred La Havre dve francoski pomožni križarici, ki sta imeli po 4 tope, in en angleški parnik ob ustju Temze.

Potopljene ladje. Torpedi dobro uničujejo ladje. Doslej je bilo potopljenih 670 sovražnih ladij, namreč 611 trgovskih in 59 vojnih ladij: Angleška 439, Francoska 44, Rusija 29, Italija 28 in Belgija 8 ladij. Za Nemčijo se ne ve, koliko ladij so ji sovražniki uničili.

NOVIČAR.

Umrila je v Kranju gospa Marija Rakovc, mati tovarnaja Ivana Rakovca. Blaga žena, ki je v dolgi boleznini mnogo trpela, naj počiva v Bogu!

Darilo. Mesto venca na krsto umrle gospe Mine Rakovc podaril je gospod Josip Likozar, trgovec v Kranju, c. kr. okrajnemu glavastvu za v vojni oslepele vojake znesek 20 kron.

Moka za Kranjsko. „Slovenec“ poroča: „Kranjska je začasno dobro preskrbljena s pšenico in koruzo iz Romunije. Naši mlinci pridno meljejo. Več sto vagonov žita bo prišlo na Kranjsko še ta mesec.“

Skrajšanje vseučiliških študij. Juristom in filozofom so skrajšali študije za jedno leto, ako so v vojaški službi; medicinci bodo pa drugi rigoroz lahko delali na koncu 9 tega tečaja, tretji rigoroz v začetku 10 tega tečaja in po skušnjah bodo promovirani za doktorje.

Na Šenturški Gori je umrl 29. svečana t. l. Janez Podgoršek v visoki starosti 83 let. Bil je blizu 40 let cerkvenik in organist. Kot mladenciča so ga uvrstili v kranjski pešpolk št. 17. Z veseljem in ponosom je rad pripovedoval o svojih vojaških letih. Bil je 11 let nepretgoma pri vojakihi; v vojni na Laškem l. 1859. je bil pridelen godbi. V neki bitki je udarjal na veliki boben, ko so Kranjci drli v boj. Dejal je, da so trde pesti kranjskih Janezov padale kot bombe na laške „finfarje.“ So bili pač naši vedno „gilih“! — Pokoj duši starega Janeza!

Ljubljana. Požar se v Ljubljani ne bode več naznanjal s streli z Grada, ampak bodo zvonili po vseh cerkvah plat zvona, najdalje pa pri tisti cerkvi, kjer bode blizu gorelo. Strel na Gradu bode naznanjal le prihod sovražnih letalcev.

Č. g. Blaž Grča, župnik v Šempasu in bivši goriški deželni poslanec, je obhajal sedemdesetletnico življenja. Rojen je bil v Preddvoru. Storiil je mnogo dobrega za goriško ljudstvo. Na mnoga leta!

Slovinci na tujem. Goriški begunci, ki bivajo v taboru pri Brucku ob Litvi, so dobili ondi svoje šole in redni pouk. Imajo 10 učnih moči, otroško vrtnarico, dve učiteljici za obrtno šolo, dve za čipkarstvo in dobe tudi gospodinjsko šolo. Žal, da še vedno mnogo beguncev pomrje, posebno otrok. V zadnjih treh mesecih je od 1400 beguncev umrlo jih 200 in od novega leta do 18. februarja letos 71. Poprej je pa kakšen dan ležalo po 40 begunčkov v mrtvašnici, ker so bile sanitarne razmere prav slabe.

Trije mali otroci rešeni. V Brežah na Koroškem je zaprla posestnica Stadler svoje tri male otroke v sobo, ko je odšla v cerkev. Nastal je v hiši požar in otroci bi bili zgoreli, ako bi jih ne bil rešil neki ruski vjetnik, ki je blizu ondi delal. Skočil je v gorečo hišo in prinesel iz nje vse tri otroke žive.

V Sarajevu se bo zgradila spominska cerkev na mestu, kjer sta bila umorjena Franc Ferdinand in soproga. Kranjski deželni odbor je dal kot prispevek za to cerkev 1000 kron.

S šrapneli se ni igrati. Na Goriškem Pod Turnom so otroci našli nerazpočen šrapnel in so se z njim igrali v družini nekega Gabrščka. Posledice so bile strašne, ko se je šrapnel razpočil v njihovih rokah. Mati in en otrok sta bila ranjena, štiri otroci pa mrtvi.

Svinje za Breslavo. Mestno zastopstvo v Breslavi na Nemškem je dovolilo tri in pol milijone mark za nakup svinj v Bolgariji.

Pivo se podraži. Na Kranjskem se je deželna naklada na pivo za leto 1916 zvišala od 4 na 8 Kron.

Prerokba starega moža. „Dolenjske Novice“ poročajo: Prišel je v naše uredništvo 70 letni mož ter nam pripovedoval o svojem očetu, ki je dočkal visoko starost 90 let. Oče mu je nekoč pravil, ko je bilo zbranih več vaščanov v nedeljo popoldne pri sosedovih ter so se pogovarjali tudi o prihodnjih časih, kakor je to sploh navada pri starih možakarjih: Ti France, pomni dobro! Sedaj si še-le dobrih šest let star in ti bodeš še lahko dočkal leto 1916. Takrat bo gorje na celem svetu! Ves svet bo narobe! Zima bo poletje in poletje bo zima. Po zimi bodo cvetele rastline in drevesa, a poletje bo kazalo sneg in led. Ljudje bodo brez pameti in Boga, polni togote, jeze in sovraštva, kajti človek bo hujši od divje živali. Narodi se bodo vojskovali in brat bo moril brata. Železne kače se bodo zvjale po zemlji in v vodi bodo plavale strašne pošasti. V zraku pa bodo letale grozne tice, ki bodo žrle ljudi in živali. Kri bo tekla v potokih in rekah, ki bode napojila zemljo z boleznimi in vsakovrstnimi nadlogami. Draginja in lakota bode kraljici celega sveta. Lakota bode tako grozna, da bodo umirali ljudje, kar bode najhujše v prvi polovici leta 1917. Kdor bo prestal pol leta 1917, bode dočkal še lepše čase, kajti v jeseni leta 1917 bode zemlja dala zopet svoj sad in bode vsako prihodnje leto boljše. In ti dobri časi bodo trajali samo 30 let.“ — Več mu oče o tem ni povedal. A spominja se naš stari pripovedovalec, da je vedno hudomušni in neverjetni kovač Jože, ki je tudi takrat štel že blizu 80 let, vzel svojo pipico iz ust in djal: „In veš, France, kaj bo potem? — Tobaka bo zmanjkalo in potem bo pa — sodni dan!“

Razglas. C. kr. okrajno glavarstvo določa z veljavnostjo za ves politični okraj Kranj do preklica sledeče najvišje dopustne cene za mleko, surovo maslo in jajca. Mleko liter 20 do 22 v, mleko iz mlekarnice liter 24 do 26 v, surovo maslo kg 3 K 80 v, jajca komad 10 do 12 v. Vsako prekoračenje teh najvišjih dopustih cen se bo najstrožje kaznovalo. Pričujoči razglas stopi v veljavo z dnevom, ko se objavi.

Čreslovina. Vsled dolgotrajne vojne se rabijo v vojne svrhe vedno večje množine usnja, katero se more le tedaj v zadostnih množinah izdelovati, ako je dovolj čreslovine na razpolago. Ker smo glede čresla navezani že dolgo le na domače pridelke, pred vsem na smrekovo in hrastovo lubje, mora se z vsemi sredstvi delovati na to, da se pomnoži dobava drevesnega lubja. Z ozirom na to, da se bliža čas, ko se bo dala skorja dobro majiti, opozarjajo se posebno dotični gozdni posestniki, katerih gozdi so blizu železnic, tovarn za usnje, strojarn in stop, da si prizadenejo napraviti letos kolikor mogoče veliko za čreslo porabnega lubja. Prodajanje lubja bo letos izredno dobičkanosno. Dandanes je najvišja cena za smrekovo lubje, in sicer zdravo, posušeno, ki sme biti največ 35% raskavo, za 100 kg v obliki cevki 30 kron, za zdrobljeno ali v stopah stolčeno pa 36 kron. V teh cenah so stroški za dovoz do železniških postaj in za nakladanje na postajah, kakor tudi za morebitni dovoz cevki v stope že všteti. Poleg tega se pa dobijo zales lepi dohodki, posebno tedaj, ako so gozdi tako blizu železnic, da dovažanje lesa ni pretežavno. Skorja naj se maji od smrekovih posekanih debel v običajnih dolžinah in povije takoj v cevke tako, da se nahaja ličje, v katerem je največ čreslovine, znotraj. Te cevke je treba v gozdu tako zavarovati, da jih dež znotraj ne more zmočiti. Ako se ne morejo spraviti pod kako streho, naj se naslonijo na kobile ali opore, postavljene iz drog in vrhačev. Gornje konce prislonejenih cevki je pokriti z nepovito skorjo, da ne more dežnica v cevke. Ako posekamo za 1 polni kubični meter smrekovega lesa, dobimo 50 do 60 kg za prodajo porabnega lubja.

Ovire na bojiščih. (Konec.)

Spisal Mihael Mohor, štabni podčastnik topniškega polka.

Sprva so bili strelni jarki na italijanskem bojišču napravljeni na eni strani večinoma iz kamenja. Kakor je bil svet pripraven, so se napravili jarki po pol metra globoki, pa tudi nekoliko globokejši. Proti sovražniku obrnjena stena jarka se je povišala s kamenjem do visokosti moža. Napravil se je kar po dva metra debel zid iz samega kamenja. Pozneje se je izkazalo, da je zid iz vreč, napoljenih s prstjo, še boljši in pred krogijami varnejši. Vreče se polnijo s prstjo zadaj po dolinah ter se potem nakladajo pred jarki v skladovnice tako visoko, kolikor je potrebno. Iz jarkov so izpeljani rovi ali pa globoki jarki v ozadje do duplin ali kavern.

Te dupline so prostorne pod zemljo umetno narejene jame, izkopane v neposredni bližini jarkov. V dupline se hodijo skrivati posadke iz jarkov pred ognjem sovražne artiljerije. Narejajo jih saperji s pomočjo na mestu se nahajajoče pehote. Najprej se naredi 5—10 metrov globok rov navpično v tla. Ta rov se zgoraj zakrije s travertami, bruni in kamenjem. Spodaj pa začno delavci prodirati vodoravno v zemeljsko plast. Tu na Krasu je to delo težavno. Vrta in razstreljuje se skalovje. Po več lukenj je naenkraj v stene navrtanih z motorno silo in s kompresnim zračnim pritiskom, prav tako, kakor se vrtajo predori za železnice. Ko so luknje gotove, se denejo vanje dinamitne patrone, ki se zažgo in ki napravijo silovito raztrelbo. Zdrobljeno kamenje se znosi na vrh za kritje jarkov. Tako se duplina od dne do dne veča; dela se noč in dan, ker ima en oddelek vojakov dnevno, drugi oddelek pa nočno službo.

Nekatere dupline so tako prostorne, da se v njih nastani cela stotnja ali pa vsaj njena polovica. Kamenita plast nad duplino je po 4 do 5 metrov debela. Notri so še podpore stropa, narejene iz travert in brunov, stene so pa obite z lepenko ali deskami. Luč gori v duplinah noč in dan, ker iste nimajo oken in je za izhod le mala odprtina. Po duplinah sede ali leže službe prosti vojaki, pišejo pisma, čitajo knjige in časopise in se zabavajo s kartami. Tu so vojaki popolnoma varni tudi pred najtežjim artiljerijskim ognjem. Ako sovražnik napade okope ali postojanko v bojni črti, skočijo vsi vojaki iz duplin na svoje mesto v jarke. V mirnih časih pa večkrat ne vidiš v jarkih nobenega vojaka, še celo navajeno oko ne opazi tam nobenega gibanja, ker so vojaki v globokih kritjih ali pa v duplinah. Ako se sovražnik začne gibati, lezejo branilci iz duplin drug za drugim kakor mravlje, da se jih zbere na tisoče. Tako je nastalo jugozahodno bojišče v bojni črti kakor dolga trdnjava, preko katere sovražnik ne more priti. To pa še tem manj, ker Lah dobro ve, da to trdnjavo branijo železni Dalmatinci, vrli Bošnjaki in pogumni kranjski Janezi, in da za njimi stoje 30.5 cm možnarji, pred katerimi Lah kar trepetajo.

NOVEJŠE VESTI.

Dunaj, 2. marca. Bitka pri Verdunu stoji. Na drugih bojiščih nič novega. Vojna s podmorskimi čolni se je poostrila.

Bukarešt, 2. marca. Kraljica vdova Elizabeta Romunska, znana kot pesnica pod imenom Carmen Sylva, je danes umrla.

Nov vozni red na železnicah. Z dnem 15. februarja se je izpremenil na železnicah vozni red tako-le:

S Trbiža prihajajo vlaki v Kranj: 10¹⁶ dopoldne, 4²⁵ popoldne in 7⁴³ zvečer.

Iz Ljubljane pa prihajajo v Kranj: ob 7⁵⁷ zjutraj, 12⁴⁷ opoldne in 7⁵⁰ zvečer.

Iz Trziča prihajajo vlaki v Kranj ob 7¹⁵ zjutraj, 10⁰⁶ dopoldne in 7⁰² zvečer. Odhajajo pa iz Kranja v Trzič ob 8ⁱⁿ zjutraj, ob 1. uri opoldne in ob 8⁰⁵ zvečer.

V Ljubljano prihajajo vlaki z Dunaja ob 6¹⁵ zvečer, ob 10¹¹ zvečer, ob 1. uri ponoči, ob 2¹¹ zjutraj, ob 6²⁰ zjutraj in 12³³ opoldne. — Iz Trsta v Ljubljano prihajajo vlaki ob 10⁴⁷ dopoldne, 2²⁵ popoldne, ob 6^{ih} zvečer, 10⁵³ zvečer, 11²⁷ zvečer.

Iz Ljubljane proti Dunaju odhajajo vlaki: ob 6. uri zjutraj ob 11¹² dopoldne (brzovlak), ob ob 2⁵¹ popoldne, ob 11²⁰ in 11⁵¹ ponoči (brzovlak).

Iz Ljubljane proti Trstu odhajajo ob 1³⁰ ponoči, 6⁴¹ zjutraj (brzovlak), ob 1. uri opoldne, ob 2⁴⁵ popoldne in ob 6³¹ zvečer (brzovlak).

Gorenjski vlaki prihajajo v Ljubljano ob 10⁵⁰ dopoldne, 5¹⁸ popoldne in 8³⁴ zvečer. Odhajajo pa na Gorenjsko ob 6⁵⁵ zjutraj, 11⁴⁵ dopoldne in 6⁴⁵ zvečer.

Iz Ljubljane na Vrhniko odhaja vlak ob 7²⁵ zjutraj, 1¹⁸ opoldne in 7²⁰ zvečer. — Prihaja pa v Ljubljano ob 6¹⁰ zjutraj, 10³⁶ dopoldne in 5⁴³ popoldne.

Iz Ljubljane v Novo Mesto ob 8⁰⁵ zjutraj, 12⁵² opoldne in 7⁰⁶ zvečer. — Prihaja pa v Ljubljano ob 8⁵⁶ dopoldne, ob 2³⁵ popoldne in ob 9^{ih} zvečer.

Kamniški vlak prihaja v Ljubljano 6⁴² zjutraj, 251 popoldne in 6²⁵ zvečer. — Odhaja pa iz Ljubljane proti Kamniku ob 7⁴⁸ zjutraj, ob 3²² popoldne in ob 7¹⁵ zvečer.

Poučni del.

Krepčilni prašek za konje: Vzemi po 4 pesti lovorja, lecjana, mirte, korenine rdeče lilije, prsnega korena, janeža, cedoarija in napiljenega jelenovega roga — potem po 2 pesti rimske kumine, sene, makovih glav in pol pesti sladke skorje, pol pesti žbic in pimenta. — Vse to stolci na drobno, presej skozi žimnato sito, zmešaj in spravi v usnjatem žakliju. Zvečer namoči pol pesti prahu v pol litra dobrega vina in vlij zjutraj vino konju v gobec.

Konj ima zatečen vrat: Kuhaj na bukovem lugu pelina in mladega brezovega luba. S tem lugom umivaj konju vrat, lug naj bo gorak. Po umivanju uteri vrat z toplim neslanim surovim maslom.

Vsem županstvom naznanjamo, da se dobe „Potrdila o istovetnosti - Identitätsbescheinigung“ po 2 vin. komad in „Izkaz za moko“ po 4 vin. v tiskarni „Tiskovnega društva“ v Kranju.

Vsem rodoljubom toplo priporočamo za sedanji čas primerno dr. J. Lovrenčičevo brošuro „Oče naš!“, ki je izšla te dni v naši tiskarni na korist goriškim beguncem. Cena 50 vinarjev.

Vizitnice, kuverte, pisemske papirje, računske zaključke ter sploh vsa v to stroko spadajoča dela izvršuje najličneje in ceno TISKARNA „TISK. DRUŠTVA“ V KRANJU

Pozor, članice Marijinih družb!

Izšel je v naši tiskarni Bleiweisov družbeni molitvenik: „Hči Brezmadežne“, ki obsega okrog 450 strani. Oblika je ista kakor pri „Tolažba dušam v vicah“. V prvem delu je ponatisnjen stanovski pouk, katerega so v prvi izdaji Slovenke z velikim navdušenjem sprejele. V drugem, novem delu je bogat marijanski molitvenik, ki nudi poleg drugih posebno veliko obhajilnih molitev in vse za družbe potrebne molitve. Pesmi je nad 30. Velja pa molitvenik rdečebrezan 2:50 K. Naroča se lahko takoj pri „Tiskovnem društvu“ v Kranju.

Ganglional

je iz najboljših rastlin in po lastni sestavi pripravljen čaj, kateri se rabi z vspehom kot

domače sredstvo proti živčnim oboletostim.

Učinek tega čaja se pokaže posebno v tem, ker umiri živce, lajša bolečine, redi kri, odpravi krče, povrne spanec, sploh vpliva kar najbolje na telesno moč in dobro razpoloženje, kakor tudi na prebavo.

Ganglional se dobi pristen edino le pri c. in kr. dvornem in komornem založniku

JULIJU BITTNERJU, lekarnarju

Reichenau, Nižje Avstrijsko.

Cena eni škatljici z natančnim navodilom 3 krone. Dobi se se pa tudi v vseh lekarnah, drugače pa od zgorajšnje lekarnarje proti pošiljavi 3 krone poštnine prosto.

Umetni zobje!

Ne da bi se izruvale zobne korenine, se ustavljajo

amerikanski umetni zobje

posamezno ali celo zobovje, kakor se tudi

plembrirajo zobje

vsak dan od 8. ure dopoldne do 6. ure zvečer v konc. zobotehničnem ateljeju

O. Seydl, Ljubljana.

Stritarjeva ulica št. 7.

Delavce in 1 hlapca

sprejme

Vinko Majdič, valjični mlin Kranj.

V neizrecni žalosti naznanjamo pretresljivo vest, da je naša nepozabna mati, oz. stara mati, sestra, tašča, svakinja in teta, gospa

Mina Rakovc roj. Oblak
posestnica

danes opoldne, v 84. letu svoje starosti, po dolgotrajni bolezni, previdena z zakramenti za umirajoče, izdihnila svojo blago dušo.

Pogreb nepozabne pokojnice se bo vršil v četrtek, dne 2. marca 1916, ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti št. 92 na tukajšnje pokopališče.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v raznih cerkvah.

V KRANJU, dne 29. februarja 1916.

Ivan Rakovc,
tovarnar,
sin.

Karolina Dobida,
roj. Rakovc,
hči.

Marija Oblak,
sestra.

Mara Rakovc,
roj. Eržen,
sinaha.

Josip Dobida,
c. kr. dvorni svetnik v p.,
zet.

Vnuki in vnukinje:

Marija Rakovc, Anka Polak roj. Rakovc, Olga Rakovc;
Joško Dobida, c. in kr. fregatni poročnik, Karol Dobida, stud. iur.

Mina Dobida. — Ing. Karol Polak, tovarnar.

Venci se na željo pokojnice hvaležno odklanjajo.

Zahvala.

Za mnogobrojne izraze sožalja in za častno spremstvo k večnemu počitku naše nepozabne matere, oz. stare matere, sestre, tašče, svakinje in tete, gospe

Mine Rakovc roj. Oblak
posestnice

izrekamo našo prisrčno zahvalo.

Posebno se zahvaljujemo preblagorodnemu gospodu c. kr. okr. glavarju Fr. Schitniku in vsem gg. uradnikom, preblag. gosp. c. in kr. ritmojstru V. Hucl-u in vsem gg. c. in kr. častnikom, prebl. gosp. mestnemu županu F. Polaku in sl. občinskemu zastopu, prebl. gospodu načelniku žel. postaje c. kr. višjemu revidentu Fr. Kokalju, preč. gospodu dekanu, mestnemu župniku in knšk. duhovnemu svetniku A. Koblarju za večkratno tolažbo pokojnici v bolezni, sl. čitalniškemu pevskeemu zboru za genljivi žalostinki ter vsem darovalcem krasnih vencev.

V KRANJU, dne 2. marca 1916.

Žalujoče rodbine
Rakovc, Dobida, Polak.

Kupujte razno manufakturno in galanterijsko blago vedno le pri

„Prvi gorenjski razpošiljalni“ Ivan Savnik, Kranj

ki prodaja dobro in trpežno blago po najnižjih cenah.